

Sygn. akt VII U 480/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant Katarzyna Ponikiewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 lipca 2015 r. w Warszawie

sprawy z odwołania M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wysokość podstawy zasiłku macierzyńskiego

na skutek odwołania M. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 22 grudnia 2014 r. znak: (...)

- oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 480/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 grudnia 2014 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. przyznał ubezpieczonej M. W. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 30 września 2014 r. do dnia 28 września 2015 r. w wysokości 80% podstawy wymiaru w kwocie 504,00 zł brutto miesięcznie (decyzja z dnia 22 grudnia 2014 r., znak: (...) k. 7 a.r.).

Od decyzji tej odwołanie wniosła **M. W.** wskazując, iż zgodnie z treścią art. 29 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r., poz. 159) zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko - w miesięcznej wysokości 100% podstawy wymiaru zasiłku. Dodała także, że podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstało prawo do tego zasiłku (art. 52 w zw. z art. 48 ust. 1) z tym, że jeżeli dziecko urodziło się przed upływem okresu 12 miesięcy kalendarzowych ubezpieczenia, podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przychód za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia. Przychodem zaś w rozumieniu powołanej ustawy jest kwota stanowiąca podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe ubezpieczonego, niebędącego pracownikiem, po odliczeniu kwoty odpowiadającej 13,71% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe. Zdaniem odwołującej, z uwagi na fakt, że z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, przystąpiła ona dobrowolnie do ubezpieczenia chorobowego i w okresie tego ubezpieczenia urodziła dziecko, to nabyła prawo do zasiłku macierzyńskiego, którego wysokość zależna jest od zadeklarowanej kwoty stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za pełny miesiąc ubezpieczenia, tj. za sierpień 2014 r. Odwołująca podkreśliła, że dziecko urodziła w dniu 30 września 2014 r., a więc w drugim miesiącu ubezpieczenia, tj. po spełnieniu warunku przebywania

w ubezpieczeniu przez pełny miesiąc poprzedzający powstanie niezdolności do pracy. Wobec powyższego, organ rentowy niesłusznie obniżył podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego do wysokości odpowiadającej 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia w oparciu o treść art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121). Na tej podstawie ubezpieczona zwróciła się o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, jako podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego kwoty zadeklarowanej przez nią za miesiąc sierpień 2014 r., w wysokości 9.365,00 zł (odwołanie z dnia 12 stycznia 2015 r. k. 1-2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 12 lutego 2015 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu swego stanowiska organ rentowy wskazał, że odwołująca M. W. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od dnia 12 sierpnia 2014 r. Wobec powyższego decyzją z dnia 22 grudnia 2014 r. przyznano ubezpieczonej prawo do zasiłku macierzyńskiego na okres od dnia 30 września 2014 r. do dnia 28 września 2015 r. na dziecko urodzone w dniu (...) w wysokości 80% podstawy wymiaru w kwocie 504,00 zł brutto, tj. z uwzględnieniem najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe za wrzesień 2014 r., w którym powstało prawo do ww. świadczenia. Organ rentowy powołał się przy tym na treść art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r., poz. 159) wskazując, że jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia chorobowego, to podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku. Powyższa zasada ma również zastosowanie wtedy, gdy niezdolność do pracy ubezpieczonego niebędącego pracownikiem powstała w drugim miesiącu ubezpieczenia, zaś pierwszy miesiąc jest niepełnym kalendarzowym miesiącem ubezpieczenia. Na tej podstawie organ rentowy stwierdził, że zaskarżona decyzja jest prawnie i faktycznie uzasadniona (odpowiedź na odwołanie z dnia 12 lutego 2015 r. k. 4 a.s.).

Na rozprawie w dniu 07 lipca 2015 r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe (protokół rozprawy z dnia 07 lipca 2015 r. k. 18-19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca M. W., od dnia 01 czerwca 2013 r. prowadzi działalność gospodarczą. W związku z tym opłacała składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. W dniu 12 sierpnia 2014 r. odwołująca dokonała zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, natomiast w dniu 03 września 2014 r. złożyła deklarację rozliczeniową za sierpień 2014 r., opłacając w dniu 04 września 2014r. składkę od podstawy wynoszącej 9.365,00 zł. W dniu 30 września 2014 r. M. W. urodziła dziecko, w związku z czym wystąpiła do organu rentowego o wypłatę zasiłku macierzyńskiego (dokumentacja zgromadzona w aktach rentowych odwołującej k. 1-6).

Decyzją z dnia 22 grudnia 2014 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wypłaty zasiłku macierzyńskiego w wysokości zależnej od składki deklarowanej za wrzesień 2014 r., a wypłacił ten zasiłek za okres od dnia 30 września 2014 r. do dnia 28 września 2015 r. w wysokości 80% podstawy wymiaru w kwocie 504,00 zł brutto miesięcznie (decyzja z dnia 22 grudnia 2014 r., znak: (...) k. 7 a.r.).

Od powyższej decyzji ubezpieczona M. W. wniosła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 12 stycznia 2015 r. k. 1-2 a.s.).

Ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o akta rentowo-emerytalne odwołującej, jak również dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że przy ustalaniu podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego osobie ubezpieczonej niebędącej pracownikiem, w tym prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (tak jak wnioskodawczyni), stosuje się art. 48 - 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz - na podstawie art. 52 - odpowiednio przepisy tej ustawy dotyczące sposobu określania podstawy wymiaru zasiłku ubezpieczonym pracownikom. W odniesieniu do zasiłku macierzyńskiego są to przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, art. 43, art. 48 ust. 1 oraz art. 49 i art. 50.

Zasiłek macierzyński - stosownie do art. 48 ust. 1 cytowanej powyżej ustawy - oblicza się od kwoty przychodu osiągniętego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W zależności od czasu, jaki upływa od chwili rozpoczęcia działalności do chwili zaistnienia ryzyka ubezpieczenia i powstania prawa do świadczeń, za podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego przyjmuje się albo przychód za okres 12 miesięcy (art. 48 ust. 1), albo przychód osiągnięty w krótszym okresie, jeżeli przesłanka prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypełniła się przed upływem 12 miesięcy prowadzenia działalności (art. 36 ust. 2 w związku z art. 48 ust. 2 i art. 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). W każdej jednak z tych sytuacji podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przeciętne miesięczne wynagrodzenie za pełne miesiące kalendarzowe ubezpieczenia.

Z powyższego wynika, że ubezpieczona prowadząca pozarolniczą działalność, która przystąpiła dobrowolnie do ubezpieczenia chorobowego i w okresie tego ubezpieczenia urodziła dziecko, z chwilą ziszczenia się ryzyka tego ubezpieczenia nabywa prawo do zasiłku macierzyńskiego, którego wysokość zależna jest od zadeklarowanej przez nią kwoty stanowiącej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, tylko wówczas gdy do chwili urodzenia dziecka podlega ubezpieczeniu dobrowolnemu przez okres dłuższy niż miesiąc, bo wtedy podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przychód w rozumieniu art. 3 pkt. 4 ustawy, czyli zadeklarowana kwota stanowiąca podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe po odliczeniu kwoty określonej w tym przepisie (art. 18 ust. 8 i art. 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 r., II UK 36/12).

Odmienne kwestia przedstawia się w sytuacji, gdy ryzyko ubezpieczenia ziści się już w pierwszym miesiącu ubezpieczenia. Zadeklarowana kwota nie pokrywa się wówczas z kwotą miesięcznego przychodu, więc nie może stanowić o wysokości świadczeń przysługujących z tak krótkiego okresu ubezpieczenia. Do takich sytuacji zastosowanie ma natomiast art. 49 pkt. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis ten stanowi, że jeżeli niezdolność do pracy powstała w pierwszym miesiącu kalendarzowym ubezpieczenia chorobowego, podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt. 4 - dla ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 września 2012 r., (II UK 36/12) dokonał wykładni systemowej użytego w art. 49 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa pojęcia „ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek”, sięgając do zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe w przepisach art. 18 i 18a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, do których odesłanie zawiera art. 20 ust. 1 tej ustawy. W art. 18 ustawy wskazuje się kwoty podstawy wymiaru składek dla poszczególnych grup ubezpieczonych, przy czym w art. 18 ust. 7 dla ubezpieczonych podlegających ubezpieczeniom dobrowolnie, jako kwotę zadeklarowaną, nie niższą jednak od kwoty minimalnego wynagrodzenia. Kwota wynagrodzenia minimalnego stanowi zatem najniższą podstawę wymiaru składek dla tych ubezpieczonych i jednocześnie jest dolną granicą, którą mogą zadeklarować jako podstawę wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne - chorobowe. Podobne ograniczenie, ustanowione przez odniesienie się do dolnych wartości składek, dotyczy także osób prowadzących działalność gospodarczą (art. 18 ust. 8 i art. 18a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Osoby, o których mowa w tych przepisach są „ubezpieczonymi, dla których określono

najniższą podstawę wymiaru składek”, przy czym określenie ich w ten sposób wskazuje na ustanowienie tej wartości w sposób władczy, a więc w indywidualnej decyzji lub w ustawie jako dolnej granicy, od której składka może być zadeklarowana, a nie wynika z faktu zadeklarowania składki w wysokości liczonej od najniższej podstawy.

Regulacja z art. 49 pkt 1 powołanej ustawy określa zatem wysokość podstawy wymiaru zasiłku chorobowego dla ubezpieczonych nie będących pracownikami w sytuacji, gdy niezdolność do pracy powstała z powodu wypadku w drodze do pracy lub z pracy i w innych sytuacjach, kiedy nie obowiązuje okres wyczekiwania (art. 4 ust. 3). Odwołanie się jednak przez ustawodawcę wyłącznie do pierwszego miesiąca kalendarzowego powoduje, że powstają wątpliwości jak ustalić podstawę wymiaru zasiłku, jeżeli niezdolność do pracy powstała w drugim miesiącu kalendarzowym trwania ubezpieczenia, ale pierwszy miesiąc kalendarzowy nie był objęty ubezpieczeniem chorobowym w całości, tak jak to ma miejsce w niniejszej sprawie. W tym zakresie wskazuje się, iż jak wynika z instrukcji Departamentu Zasiłków Centrali ZUS, w takiej sytuacji podstawę wymiaru zasiłku chorobowego stanowi przychód z pierwszego niepełnego miesiąca kalendarzowego (por. I. Jędrasik-Jankowska, Prawo socjalne, Komentarz do art. 49 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). Z powyższego wynika zatem, że obliczenie zasiłku macierzyńskiego od zadeklarowanej kwoty jest możliwe, dopiero gdy okres ubezpieczenia obejmuje chociaż jeden pełny miesiąc kalendarzowy. Dopiero wtedy nie znajdzie bowiem zastosowania reguła z art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej. Jeżeli natomiast okres ubezpieczenia wyniesie co prawda miesiąc, ale przypadnie na przelomie miesięcy kalendarzowych (np. od 10 września do 20 października) i nie obejmie w całości żadnego z nich, to zasiłek zostanie nadal ustalony od minimalnej podstawy wymiaru składek płaconej przez przedsiębiorców.

A zatem podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, określa art. 49 pkt 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako najniższą podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121). Powyższa zasada ma również zastosowanie wtedy, gdy niezdolność do pracy ubezpieczonego niebędącego pracownikiem powstała w drugim miesiącu ubezpieczenia, a pierwszy miesiąc jest niepełnym kalendarzowym miesiącem ubezpieczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06 listopada 2012 r., III UK 38/12).

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że prawo do zasiłku macierzyńskiego odwołującej M. W. powstało w drugim miesiącu podlegania przez wnioskodawczynię dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem, tj. w dniu 30 września 2014 r., przy czym pierwszy miesiąc był niepełnym miesiącem kalendarzowym, albowiem ubezpieczona przystąpiła do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w dniu 12 sierpnia 2014 r. Z tego względu okres ubezpieczenia nie objął w całości ani jednego pełnego miesiąca kalendarzowego. W takiej sytuacji podstawą wymiaru zasiłku macierzyńskiego w stosunku do odwołującej M. W. jest zgodnie z art. 49 pkt 1 w związku z art. 52 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa najniższa podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, która w przypadku skarżącej wynosi 80% podstawy wymiaru w kwocie 504,00 zł brutto, stanowiącej najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe za miesiąc wrzesień 2014 r., w którym powstało prawo do zasiłku, jak prawidłowo przyjął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., znak: (...), o czym orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)